

Statsråden

Energi- og miljøkomiteen Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

25/530-

17. februar 2025

Svar på forespørsel om vurdering av Dokument 8:64 S (2024-2025) mot innføring av EUs fremtidige direktiv om blyforbud på skytebaner

Jeg viser til representantforslag 8:64 S (2024–2025) om forslag om europeisk blyforbud på skytebaner, som er oversendt Klima- og miljødepartementet til uttalelse.

Forslag 1 og 2 omhandler arbeidet med å utvide reguleringen av bly og blyforbindelser under det felleseuropeiske kjemikalier regelverket REACH. Hensikten er å stanse ytterligere tilførsel av bly til miljøet fra disse kildene. Saken ligger hos EU-kommisjonen for endelig avgjørelse. Det er for tidlig å si hvordan detaljene i reguleringen vil bli og hva slags overgangsordninger som kan komme. Konsekvensen kan bli at blyammunisjon ikke lenger kan benyttes på skytebaner, med mindre visse krav er oppfylt. Slik regulering vil berøre sportsskyting og skytetrening for jegere, politiet og Heimevernet.

Bly og blyforbindelser har mange alvorlige effekter på dyr og mennesker, både langtidsvirkninger som skade på nervesystemet, nedsatt forplantningsevne og fosterskader. Barn og gravide er spesielt sårbare, bly kan hemme barns intellektuelle utvikling og det finnes ingen trygg nedre grense for blyverdier i blodet.

Blyammunisjon, både til jakt og ved bruk på skytebane, er en betydelig kilde til utslipp av bly i Norge og andre land, og utgjør et generelt miljøproblem. Skyteaktivitet fører til opphopning av bly og andre metaller i naturen og i næringskjeden. Det gir blant annet risiko for forurensning av vannmiljøet inkludert drikkevann. Skytebaner som ligger i myrområder eller over åpne ferskvannsforkomster er spesielt problematisk med tanke på vannforurensning. Det er også eksempler på akutte dødsfall hos kyr og kalver som har beitet i nærheten av skytebaner i Norge.

Jeg mener innstramminger i det felleseuropeiske regelverket er nødvendig for å unngå skadevirkninger. Det er i tråd med den norske kjemikaliepolitikken med mål om stans i bruk

og utslipp av bly og andre miljøgifter. Arbeidet med å få på plass forbud mot blyammunisjon har pågått over mange år. Forslaget er grundig utredet, konsekvensene har blitt nøye vurdert og det konkluderes med at det er behov for å innføre samme bestemmelser i hele Europa. Forslaget har vært på internasjonal høring, der norske aktører har gitt innspill. Forbud og andre restriksjoner i kjemikalieregelverkene er et sterkt virkemiddel som benyttes når aktørene selv ikke faser ut bruk som utgjør en risiko for helse og miljø. Som andre restriksjoner vil reguleringen av blyammunisjon ha konsekvenser for aktørene.

Jeg vil også nevne at Miljødirektoratet har fått utarbeidet en rapport om forurensning fra nedlagte sivile skytebaner. Kartleggingen viser at det er et høyt antall nedlagte skytebaner og flere skytebaner der det kan være risiko for avrenning til vann, inkludert drikkevann. Dette er alvorlig. Tilsvarende informasjon om aktive sivile skytebaner er ikke kjent, også fordi det er gitt få pålegg om kartlegging og opprydning ved skytebaner i Norge. I Norge er det svært mange sivile skytebaner, de driftes i hovedsak av frivilligheten og det er en desentralisert skytebanestruktur. Sannsynligvis er det forurensning ved mange aktive skytebaner. Representantene påpeker en regnefeil i det europeiske kjemikaliebyrået ECHAs utredning om utlekking av bly fra skytebaner, noe ECHA er gjort oppmerksom på. Det har liten innvirkning på ECHAs konklusjon og helheten av restriksjonsforslaget. ECHA har derfor ikke gjort endringer som følge av dette.

Representantene mener at kulefangene ved norske utendørs skytebaner er betydelig bedre og mer miljøriktig enn EUs forslag. Kravene til kulefang ved norske skytebaner stilles imidlertid med tanke på rikosjettfare, noe som ikke i tilstrekkelig grad hindrer metallforurensning. Det vises samtidig til at Det frivillige Skyttervesen har beregnet kostnadene i Norge ved de foreslåtte kravene til tiltak mot blyforurensning i ECHAs forslag. Jeg forstår det som at totalbeløpet blir høyt siden beregningene er basert på å gjøre tiltak på alle sivile skytebaner i Norge, og at det krever håndtering av eksisterende forurenset masse. Sistnevnte er ikke en del av kravene som kan komme i REACH.

Det viktigste vil være å på sikt gå over til blyfrie alternativer også til sportsskyting, også for å redusere behovet for tiltak i Norge. Forslagsstillerne fremhever kostnaden som pålegges jegere og skyttere om man må erstatte blyammunisjon med alternative former for ammunisjon. Alternativene kan være noe dyrere, men merkostnadene forventes å utgjøre en liten andel av totalkostnadene for skyteaktiviteten.

Til forslag 1 og 2 er jeg opptatt av å få et bedre bilde av situasjonen. EU-kommisjonens diskusjon med EU/EØS-landene om REACH restriksjonen er planlagt tidligst i april 2025. Norge deltar med talerett. I forkant av møtet vil EU-kommisjonen legge frem et konkret forslag til hvordan reguleringen skal se ut, inkludert mulige overgangsordninger og eventuelle unntak. Diskusjonene i disse møtene vil gi oss en økt forståelse av hvordan de andre europeiske landene stiller seg til forbudet, og om Norge har særlige utfordringer. Klima- og miljødepartementet innhenter nå nødvendig informasjon som grunnlag for norsk posisjon.

Det ble avholdt møte på administrativt nivå med skytterorganisasjonene 28. januar 2025, der blant annet informasjon om hvordan norske aktører jobber med å tilpasse seg nye krav ble etterlyst, inkludert hvordan skytebanestrukturen i Norge kan se ut framover. Siden skytterorganisasjonene påpeker en fare for nedlegging av sivile skytebaner, er det dialog med andre departementer om eventuelle konsekvenser og muligheter for tilpasning for politiet og Heimevernet, samt for trening til jakt og for breddeidretten. Med unntak av sportsskyting, utføres øvrig aktivitet på skytebanene i hovedsak med blyfri ammunisjon, dermed er det ikke krav til tiltak for å overholde REACH restriksjonen.

Forslag 3 handler om å omdefinere alle skytebaner til kritisk infrastruktur. Justis- og beredskapsministeren svarer følgende: Det er de siste årene gjennomført et betydelig arbeid i den nasjonale verdikartleggingen. Den nasjonale verdikartleggingen er en kontinuerlig prosess, og det er i forbindelse med dette arbeidet også naturlig å se på hvilken betydning sivile skytebaner kan ha for vår sikkerhet og beredskap, herunder betydningen for politi og forsvar. Men for at alle landets skytebaner skal omdefineres til kritisk infrastruktur, må det gjøres en vurdering av om det faktisk er slik at alle skytebaner er nødvendige for å opprettholde én eller flere kritiske samfunnsfunksjoner. Basert på den kunnskapen vi har i dag, er det ikke grunnlag for å omdefinere alle landets skytebaner som kritisk infrastruktur, da vi ikke kan si at alle skytebaner aktivt benyttes av politi eller forsvar, og at hver eneste skytebane derfor er av en slik betydning at beredskapen for norsk politi og forsvar vil kunne svekkes ved bortfall.

Forslagsstillerne viser til at Det frivillige Skyttervesen (DFS), som har 750 utendørs skytebaner og 500 innendørs skytebaner, har en samarbeidsavtale med Heimevernet om trening av norske styrker på DFS sine skytebaner. Politiet benytter seg i dag av ca. 80 skytebaner som tilhører Det frivillige skyttervesen. Politiet har fått dispensasjon fra den foreslåtte EU-forordningen, og er derfor unntatt fra forslaget om bruk av bly i ammunisjon. Dersom politiets dispensasjon ikke gjelder for bruk på skytebaner som ikke oppfyller kravene i forordningen, vil det kunne medføre til økt transportbehov og at kjørelengden til aktuell skytebane endres. Omfanget og de eventuelle beredskapsmessige konsekvensene av dette er ikke utredet nærmere.

Det er også viktig at vi er bevisst på at frivillige og private aktører kan bli utpekte mål og bli utsatt for uønskede handlinger i en konfliktsituasjon, dersom myndighetene definerer dem som kritisk infrastruktur. Vi bør ikke påføre frivillige og private aktører en unødvendig risiko. En omdefinering av alle skytebaner til kritisk infrastruktur er derfor ikke noe vi bør gjøre uten en helhetlig vurdering av betydningen alle landets skytebaner har for politiets og Forsvarets beredskap.

Forslag 4 omhandler eventuell bruk av reservasjonsretten. Reservasjonsretten under EØS-avtalens artikkel 102 er en nødvendig sikkerhetsventil og forutsetning for en mellomstatlig EØS-avtale. Samtidig vil bruk av reservasjonsretten utfordre EØS-avtalens målsetting om et dynamisk og ensartet EØS. Konsekvensen av å bruke reservasjonsretten er at berørte deler av EØS-avtalen midlertidig slutter å gjelde mellom oss og EU hvis vi ikke kommer til enighet

om en annen løsning. Bruk av reservasjonsretten har bare vært diskutert et fåtall ganger og har hittil ikke vært brukt. Reservasjonsretten bør bare vurderes brukt i helt særskilte tilfeller der vesentlige norske interesser står på spill, og der vi har forsøkt alle andre muligheter. Det gjelder særlig i disse urolige og usikre tider hvor vi er avhengige av et godt samarbeid med EU, som er vår viktigste handels- og samarbeidspartner.

Jeg er opptatt av at risikoen for helse- og miljøskader fra bly reduseres, og mener det er behov for bedre regulering av bruken av blyammunisjon på skytebaner i Norge. Jeg vil avvente detaljene i den europeiske reguleringen, og få mer kunnskap om situasjonen i Norge for det videre arbeidet inn mot EU.

Med hilsen

Andreas Bjelland Eriksen

Statsråden

Energi- og miljøkomiteen Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

25/530-

4. april 2025

Dokument 8:64 S (2024-2025) om tilpasninger i eller reservasjon mot innføring av EUs fremtidige direktiv om blyforbud på skytebaner

Det vises til brev av 4. april 2025.

Forslag til restriksjon mot bruken av bly og blyforbindelser i ammunisjon og til fiske er ferdigbehandlet i kjemikaliebyrået ECHAs vitenskapelige komiteer og ble oversendt EU-kommisjonen for endelig avgjørelse i 2023. Kommisjonen hadde ennå ikke kommet med sitt forslag til lovtekst da min vurdering av representantforslaget ble sendt 17. februar. Imidlertid ble saken kort tid før møtet i REACH-komiteen 27. februar tatt inn i dagsorden hvor Kommisjonen presenterte sitt forslag. Kommisjonen har publisert tekstforslaget, som dermed er offentlig tilgjengelig.

Kommisjonens forslag til lovtekst skiller seg vesentlig fra kjemikaliebyrået ECHAs vurdering og konklusjoner, særlig ved at Kommisjonen ikke foreslår krav til tiltak ved skyting med blykuler på skytebaner. Begrunnelsen for et slikt unntak er å opprettholde tilgangen til sivile skytebaner. Det foreslås at unntaket for bruken av blykuler på skytebane skal vurderes på nytt etter 10 år. Hvordan endelig restriksjon vil bli utformet gjenstår å se. Kommisjonen planlegger å diskutere forslaget med EU/EØS-landene i REACH-komiteens møter 29. april og 25-26. juni. I REACH-komiteen stemmes det over lovteksten. Deretter fatter Kommisjonen det endelige vedtaket.

Skytterorganisasjonene har sendt brev til flere departementer om at de støtter Kommisjonens forslag.

Med hilsen

Andreas Bjelland Eriksen